

FÉNYSZÓRÓ

Olvasóinkhoz!

Egyre-másra kapunk leveleket, amelyekben olvasóink ügyes-bajos dolgaikban tanácsunkat vagy közbenjárásunkat kéri. Mi mindig a legnagyobb készséggel és testvéri szeretettel járunk el ügyükben és a lassúság nem a mi hibánk, a késedelem nem rajtunk múlik. Mindenki várja meg tehát türelemmel, amíg a választ megkapja.

E szolgálatunkért, amellyel a nép helyzetén akarunk könnyíteni, csak azt kérjük, forduljanak továbbra is bizalommal hozzánk, ha tanácsra, támogatásra szükségük van és terjesszék a „FÉNYSZÓRÓ”-t, a nép barátját.

A keresztény Magyarország gazdasági és kulturális haladását, népünk szellemi s anyagi jólétét csak akként biztosítjuk, ha mindannyian egy táborba tömörülünk, mert csak egyesült erővel lehet győzni.

A „FÉNYSZÓRÓ” is egyik zászlóvivője ennek a tábornak, csoportosuljon tehát köréje mindenki, aki szívén viseli a keresztény magyar nép nagy érdekét.

Munka a gazdaságban.

— Mit tegyünk és mit ne? —

A tavaszi munkák egy jó részét a gondos és szorgalmas gazda már elvégezte. Az őszi vetés tavaszi munkát csak annyiban igényel, hogy olyan vidékeken, ahol a mácsonya, szuróka kedveli a helyet: ott egy bot végére erősített kétágu «lökődővel», vassal, a gazda családjával, vagy e célra fogadott napszámosokkal (gyerekekkel, lányakkal), kiirtja. Ez most azért szükséges, mert ez a gyom ha megmarad, akkor buján nő és azon a területen, ahol tanyázni szokott, erős fejlődésével elnyomja a nemes növényt. Se kényelemszeretéből, se pedig tunyáság vagy napszámspórolásból ne hanyagoljuk el ezt a munkát, mert ha szuróka felburjánzik, igen sok kárt tesz és az aratási munkát is megnehezíti. Igaz, hogy az ilyen tavaszi irtásokkal még nem pusztul ki, de elsatnyul, visszafejlődik és nem tesz olyan kárt, mintha szabadon engedjük nőni. Az irtására fordított munka bőven megtérül a szebb és több termésben. Ugyancsak a tavaszi kalászosoknál se kell sajnálni ezt a gyomirtó fáradságot.

Termeljünk elegendő takarmányt. A gazdaságban nem szabad meglegedni csak a réten termett szénával, hanem mesterségesen is termelni kell a takarmányt. A zabosbüköny és csalamádé pompás takarmányul szolgálnak. Ezeket etettetik, sőt zöld takarmányt is, de száraz takarmánynak is kitűnő. Máskor zöld takarmányul szolgált a rozs, melyet április végén kaszáltak és etettek. Ma azonban egyetlen gazda se tegye, de nem is szabad az emberi táplálékul szolgáló növényt zöld takarmánynak lekaszálni, mert most annak a magasabb nemzeti szempontnak kell lebegni minden ember szeme előtt: hogy első az emberi táplálék biztosítása, mert ellenségeink, akik immár negyedik éve ránkényszerítik ezt az öldöklő háborút, azok mindig úgy akartak győzni, hogy kiéhezettnek bennünket. Az a gazda, vagy bárki is legyen az, aki az emberi táplálékot feleteti állatokkal, meggondolatlanságból, de van, aki spekulációból, az a gyermekeinket pusztító ellenséggel árul egy gyékényen és hozzájárul a háború meghosszabbításához. Ezt azért írom le, mert a múlt évben sok helyről hallatszott, de ennek a jövőben nem szabad előfordulni. Ne engedje az ilyen nemzetrontó cselekedetet senkinek se a lelkiismerete.

Ha azt akarjuk, hogy jó kukorica és szép termésünk legyen, akkor ennek ágyát jól el is kell készíteni. Ne az udvarokon heverjen a trágya, hanem bőséggben meg kell trágyázni a kukorica- és répaföldet, mert csak így számíthatunk hatalmas kukorica-csővekre és mamutnagyságu répákra.

Ne feledkezzünk meg, hogy a szegény ember fő tápláléka a burgonya. Ebből a táplálékból lehetőleg sokat termeljünk, mert a jövő esztendőkből is meg

fogjuk érezni a háborús táplálkozás. Már pedig a krumpli olyan népszerű táplálék, hogy azt legkevesbé lehet megenni. Jó az sült, főzve. Hussal vagy ihus nélkül, paprikásan. Meg lehet enni reggel, este. Ezt találjuk a szegénynek épp úgy az asztalán, mint a gazdagok terítékén. Ha krumpli van: sok kenyeret lehet vele megspórolni.

A konyhakert legyen most szemefénye a gazdaságnak, szorgos leányzónak. A magvak nagyrésze már kikelt, a palánták ki vannak ültetve. Gondot ad a konyhakert tisztántartása. A gyomot, amint felütik fejüket, ki kell irtani. Tehetjük ezt a kis kertikapával. Míg a gyomot irtjuk, addig ezzel együtt a földet is porhanyítjuk. Ezzel pedig — a gyakori kapálással és porhanyítással — azt érjük el, hogy a földben levő nedvességet megtartjuk a növények számára és nem engedjük elpárologni. Ha nincs eső, akkor öntözniünk kell, hogy kellő nedvességhez jusson a növény. A kútból frissen huzott vízzel azonban sohase locsoljuk meg a növényeket, hanem az estéki öntözéshez egy kádba merjük ki reggel a vizet, hogy az megenyhüljön, a reggeli öntözéshez pedig este. Öntözni azonban csak akkor szükséges, ha az eső vagy dus harmat nem ad kellő nedvességet a földnek.

Itt az ideje a gyümölcsfák és szőlő teljes rendbehozásának. A szőlőt metszése után pontosan meg kell karózni és azután a többszöri munka által megtaposott szőlőföldet megkapálni. Ott, ahol régifajta szőlő van, a szénkénegezést most kell elvégezni. Ennek elmulasztása a szőlő pusztulását vonja maga után.

A tavalyi borokat most kell másodszor lefejtetni, mert a melegebb idővel újra forrásnak indul és felzavarodik. Ha észrevesszük, hogy az utóéjre bekövetkezett, akkor a dugó helyébe szelelős dugót teszünk, hogy a képződött szén sav elpárologhasson.

A méhesben is megkezdődött a nagy munka. A szorgalmas kis állatkák terhes megrakodással hordják a virágport, csinálják a mézet, fiasítanak és építik a lépet. Fő gond a kasok tisztántartása, nehogy ott tanyát verjenek a kártékony férgek, amelyek a méheket elpusztítják.

A mező zsendül, a legelőn zöld fű verődik fel. A jászolról az állatok kikerülnek a legelőre. Nem szabad azonban a jászolról rögtön a zöld legelőre hajtani az állatokat, hanem átmenetileg száraz takarmányt kell adni az állatoknak, mert az átmenetnélküli való táplálékváltoztatás az állatoknak is megárt. Gondos figyelmet érdemelnek most az állatok, mert pénzben most olyan jó az állatok ára, hogy aranyborjú, aranytehén elnevezésre érdemesek.

Mindent a maga idejében! Ez lebegjen a szemünk előtt. Most többet kell, jobban kell dolgozni, mint más időkben, mert a háború terhes fellege még mindig hazánk egén sötétlik. A sok nagy bajból csak úgy tudunk megszabadulni, ha most mindenki fokozottabb erővel dolgozik. Ezt kívánja tőlünk a haza, embertársaink és a magunk érdeke.

FÉNYSZÓRÓ

Előfizetési ára egész évre 14 korona,
félévre 7 korona. Egyes szám 50 fillér.

NÉPMŰVELŐ KÉPESLAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Buda-
pest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 3. sz.

I. évfolyam.

Budapest, 1918. április 28.

6. szám.

A fölemelt hadisegítség.

Hadbavonult vitézeink hozzátartozói már tudják, hogy a kormány 1917. évi 480.000 számú utasításával elrendelte, hogy a hadisegítséget, amely bizony nagyon kevés volt eddig, fel kell emelni. A rokkantaknak, özvegyeknek és árváknak, valamint a harcoló katonák hozzátartozóinak az állam nagyon sovány kenyeret adott cserébe a haza megvédéséért küzdő és szenvedő családfentartóért. Belátta ezt maga a kormány is és ezért rászánta magát arra, hogy nagyobb támogatást ad azoknak, akiknek erre joguk és szükségük van. Az új rendelet értelmében a felemelt vagyis a nagyobb összegű hadisegítség 1917 november 1. napjától visszamenően jár, vagyis úgy kell tekinteni a dolgot, hogy ez a rendelet már 1917 november 1-én lépett életbe. A tényleges katonák családjai számára a rendelet érvényesége csak 1918 január 1-én kezdődik.

A felemelt hadisegítséget a rendelet megjelelése után rögtön nem fizették ki, mert az új lajstromozás még nem volt készen. A tavasz során a legtöbb törvényhatóság területén már megkezdték az új rendelet alapján a segítség kifizetését és ezért mindenki, akinek a hadisegítségre joga van, visszamenően megkapja november 1-éig a régi hadisegítség és az új hadisegítség különbözetét attól az időtől kezdődően, ameddig a régi segítséget kapta.

Olvasóink tájékoztatására, hogy kárt ne valljanak, részletesen megírjuk alább, ki kapja a felemelt hadisegítséget, mennyit kap és hogyan kell eljárni hadisegítség ügyében.

I.

Ki kap hadisegítséget?

Hadisegítséget kap minden hadbavonult alábbi föl-sorolt családtagja, hozzátartozója, ha a hadbavonult magyar állampolgár, nem hivatásos katona és családtagjai rászorulnak a segítségre, mert a hadbavonult tartotta el őket, vagy a hadbavonult bevonulásával olyan helyzetbe jutottak, hogy a hadbavonult részéről való eltartásra szorulóknak.

A következő családtagok részesülhetnek a hadisegítségben:

1. A hadbavonult törvényes felesége;
2. gyermeke, akkor is, ha házasságon kívül született;
3. mostohagyermek;
4. unokája;
5. apja, anyja, mostohaapja, mostohaanyja;
6. nagyapja, nagyanyja;

7. feleségének apja, feleségének anyja;
 8. édes- vagy mostohatestvére;
 9. a hadbavonult által szabályszerűen örökbe fogadott gyermek;
 10. az, aki a hadbavonultat szabályszerűen örökbe fogadta;
 11. a hadbavonult által saját háztartásában nevelt gyermek;
 12. a hadbavonultnak vele közös háztartásban élő nevelőszülője;
 13. az a gyermek, akit az állami gyermekvédelem bármikor helyezett vagy helyez el a hadbavonultnak családjában, akkor is, ha érte tartásdíjat fizetnek;
 14. a hadbavonulttal közös háztartásban élő, de vele házasságra nem lépett nő, ha ebből az együttélésből gyermek származott, vagy ha a nő betegség vagy egyéb okból munka- és keresétképtelen;
 15. az, akinek a hadbavonult bírósági határozat alapján tartásdíjat köteles fizetni.
- Milyen feltételekkel kapható hadisegítség?

Mondottuk már, hogy a hadbavonult hozzátartozói csak akkor kapnak hadisegítséget, ha tényleg rá is szorúlnak. Visszaélés és bűn volna akkor hadisegítséget kérni, ha a vagyon jövedelme vagy a kereset a hadbavonult egész családjának elegendő. Ha a család valamely tagjának vagy a segítségre jelentkező egyetlen családtagnak külön keresete is van, az még nem lehet ok a segítség megtagadására. Ilyen esetben az illetékes hatóságnak kell eldöntenie, vajjon elegendő-e az a kereset a megélhetésre vagy szükség van-e a segítségre. Az esetben sem lehet egyszerűen megtagadni a segítséget, ha a hadbavonult polgári foglalkozásának jövedelmét teljesen vagy részben a hadbavonulás idejére is megkapja. Ilyen esetben a hatóságnak meg kell állapítania, vajjon ez a jövedelem elegendő-e a család megélhetésére. Ha nem, akkor a hadisegítségben részesítendő családtagok számának megállapításakor beleszámítják ezt a jövedelmet. Ugyanilyen az eljárás akkor is, ha a fegyver nélkül való szolgálatra bevonult népfőlkelő vagy személyes szolgálatot teljesítő katona rendes napi díjazásban vagy napi térítési díjban részesül. Nem jár azonban a családnak hadisegítség akkor, ha a népfőlkelő vagy bevonult egyén ugyanabban a községben vagy városban szolgál, ahol családja állandóan él és ha az említett napi díjazás a katona saját sze-

mélyes szükségletének fedezésére, ezenfelül a család megélhetésének biztosítására elegendő. Nem kap hadisegítségét az sem, aki szándékosan kerüli a munkát, bár tudna dolgozni, hanem pusztán abból akar megélni, hogy a családfenntartó szenved és a hazáért harcol, ő meg tétlenül tölti napjait.

Mennyi a hadisegítség?

Az új rendelet előtt a hadisegítségét napok szerint számították. Most a segítséget hónaponkénti összegben állapítják meg. Az a család, amely bérelt lakásban lakik, a hadisegítségen felül külön lakbérsegítségét is kap hónaponként.

Az alábbi három táblázat részletesen megmondja, ki mennyi segítségre tarthat igényt. Ha valaki kis- vagy nagyközségben lakik, akkor az A. tábla szerint jár neki a hadisegítség. Rendezett tanácsu s törvényhatósági joggal felruházott városra a B. tábla érvényes. Budapesti, fiumei s pozsonyi lakos a C. tábla szerint kapja a segítséget.

Mindegyik táblázat pontosan megmondja, hogy egy, kettő, három vagy több családtag után minden hónapban hány korona hadisegítség és mennyi lakbérsegítség jár. Itt következnek a táblák:

A. tábla.

Kis- és nagyközségben jár hónaponként

egy (az első) családtag részére	hadisegítség, lakbérsegítség	
két családtag részére összesen	36 K	10 K,
három " " "	60 K	
négy " " "	80 K	
öt " " "	100 K	15 K,
hat " " "	115 K	
hét " " "	130 K	
nyolc " " "	145 K	20 K,
kilenc " " "	160 K	
tíz " " "	175 K	
tíznel több " " "	190 K	25 K.
	200 K	

B. tábla.

Rendezett tanácsu s törvényhatósági joggal felruházott városban hónaponként jár

egy (az első) családtag részére	hadisegítség, lakbérsegítség	
két családtag részére összesen	42 K	20 K,
három " " "	71 K	
négy " " "	95 K	
öt " " "	118 K	30 K,
hat " " "	135 K	
hét " " "	150 K	
nyolc " " "	165 K	40 K,
kilenc " " "	180 K	
tíz " " "	195 K	
tíznel több " " "	210 K	50 K.
	220 K	

C. tábla.

Budapesten, Fiumében és Pozsonyban hónaponként jár

egy (az első) családtag részére	hadisegítség, lakbérsegítség	
két családtag részére összesen	48 K	35 K,
három " " "	82 K	
négy " " "	110 K	
öt " " "	136 K	60 K,
hat " " "	155 K	
hét " " "	170 K	
nyolc " " "	185 K	75 K,
kilenc " " "	200 K	
tíz " " "	215 K	
tíznel több " " "	230 K	90 K.
	240 K	

Ha a hadisegítséget kapó család a lakásért egy hónapra kevesebbet fizet, mint amennyi lakbérsegítség járna neki egy hónapra, akkor csak annyi lakbérsegítséget kap, amennyit tényleg fizet.

Hogyan számítjuk ki a hadisegítséget?

Tegyük fel, hogy Nagy Jánosnak, aki falun lakik, felesége és három gyermeke van és szüleit is ő tartotta el, mielőtt bevonult. Mennyi segítség jár családjának? Minthogy Nagy János falun lakik és hattagu családja van, az A. táblán meg kell nézni, hány korona jár összesen hat családtag részére. Látjuk, hogy egy hónapra 130 korona jár. Mivel Nagy Jánosnak nincs háza, hanem bérelt lakásban lakik a családja, lakbérsegítség is jár, amely hat tag után 15 korona. Vagyis Nagy János családja minden hónapban összesen 145 koronát kap hadisegítségül a lakbérsegítséggel együtt. E példa alapján mindenki könnyen ki számíthatja, hogy mennyi a járandósága.

Kinek jár visszamenően hadisegítség?

1917 november 1-ig visszamenően egy összegben megkapja a hadisegítséget az, akinek a régi rendelet értelmében egyáltalán nem volt joga a segítségre. Megkapja tehát:

1. a hadbavonulttal közös háztartásban élő, de vele házasságra nem lépett nő, ha ebből az együttélésből gyermek származott, vagy ha a nő betegség vagy egyéb okokból munka- és keresetképtelen;

2. a hadbavonult által saját háztartásában nevelt gyermek;

3. a hadbavonultnak vele közös háztartásban élő nevelőszülője;

4. az, akinek a hadbavonult bírósági határozat alapján tartásdíjat fizetni köteles.

Mindenki megkapja visszamenően a régi és az új hadisegítség közt levő különbözetet. Ahol most kezdik meg a kifizetést az új rendelet szerint, ott a különbözet kiszámítása a következő: Nézzük meg a táblázatban, mennyi hadisegítség jár 1917 november 1-től a mai napig. Ebből az összegből vonjuk le annak a pénznek az összegét, amelyet a mai napig kaptunk. Ami a levonás után marad, az lesz az az összeg, amelyet a rendes hadisegítségen felül még kapnunk kell.

(Folytatjuk.)

Mise a szabadban.

Mudri János bosszuja.

Tán ebben az életben sem volt nagyobb két tolvaj a szikrai járásban, mint a Mudri János, meg a Csorba László.

Mudri János juhász volt. Ökölnyi gyerek korától az volt a mestersége s mire megtarkult az a kis verébcspedte vörös bajusza, bele is tanulhatott a mesterségébe, amelynek, már úgy szokásból, de leginkább a maga jókedvéből, sallangja volt a lopás.

Csorba László neve a híres gulyások nevei között ragyogott. Őrajta még nem nagyon szaladt el az idő, mert hisz a Mudri Jánosnak akár a gyereke lehetett volna, hanem azért volt annyi esze, hogy a leghíresebb tolvaj eszével összemérhette.

Ezenkívül a kettő között az volt a különbség, hogy Csorba László csak rosszul őrzött lábas jószágra tette a kezét, de lopni házba sohase ment; Mudri János pedig nem bánta akár tinó, akár csirke, akár pusztán van, akár kamrába van zárva, ha szerét tehetné, ő adott annak lábat. Csorba László úgy gondolkozott, hogy a jószáglopás virtusa, hát azt aprólékos, haszontalan dologgal nem lehet bemocskolni. Mudri János meg azt tartotta, hogy ha az ajándéklónak nem nézik a fogát, hát akkor bolond az, aki a lopásra való jószágban is válogatós.

Csak egyben egyeztek meg. Valahányszor Csorba Lászlón keresték a lopott jószágot, hát menten Mudri Jánosra fogta a lopást; ha meg Mudrit fogták vallatóra, első dolga is az volt, hogy Csorba László tolvajságára esküdjék rá.

A világ úgy van teremve, hogy a gulyás, meg a juhász sose élhetnek jó cimboraságban, mert a pásztorok között is vannak főrangú családok, meg nép. A főrangúak csikót lopnak, a nép meg egy gurnyasztó pulykával is beéri. Az a nyalka arisztokrata gulyás, aki a szélnék is fittyet hány a lováról, lenézi azt a juhászt, aki hol mezitláb kerüli a királydinnye tüskét, hol meg számaron növeszti magát nagyra. Ki hibáztathatta volna hát Csorba Lászlót abban, ha a juhász Mudri tisztességére még a pipabagót se verte ki a sarkán. Mudritól se vehették rossz néven, hogy gyűlölte azt az embert, aki az ő járásában legjobban megrontja a mesterséget.

Egy cibaki vásár után jókedvvel tért haza a pásztornép s az ughi kompnál összeverődtek. Nagyon jó bora volt a csárdásnak, hát megállapodtak egy kicsit, a csikós, gulyás, juhász egy asztalhoz szorultak. Mudri Jánosnak Csorba László mellett jutott helye, de nem nagyon kapott rajta, mert olyan szemmel nézett rá a gulyás, mint ahogy az egyik gulya bikája néz rá a másik gulya bikájára. Még el is mordult: «El még János bácsi? Azt gondoltam, hogy már rászakadt kendre valamelyik ől, mert mindig földél alatt válogatja másnak a jószágát... ha ugyan válogatja?»

Az öreg juhász szemében felvillant a bosszu, de azért abban a pillanatban nyájas képet vágott s csendesen, mosolyogva azt válaszolá:

— Tréfás szájad van neked László, még a szitkodért se lehet haragudni.

— Miért is haragudhatnék kend én rám?

— Hisz én nem is haragszom, de te nem szí-

velsz. Pedig hát látod, nem jól teszed, mert azért, hogy én a magam szegénységében válogatás nélkül megyek ide-oda, neked nem ártok; de sokszor adhatnék ám olyan jó tanácsot, hogy hasznát látnád.

A gulyás egy kicsit elgondolkozott ezen a mondan, aztán mintha eszébe jutott volna valami, odakoccintotta a boros üvegét a juhász üvegéhez. Szent volt a béke. Együtt is vacsoráltak és senki se vette észre, hogy a vacsora alatt a juhász a sült hal csontjait a zsebébe dugdosta. Ő tudta, mit akar vele.

Majdnem éjjelig együtt műattak, akkor meg az a csuda esett, hogy a számaron ballagó juhász mellett nem restelt a gulyás lovagolni. Az igaz, hogy éjszaka volt, de meg különben is az öreg Mudri olyan jóízűeket tudott beszélni a különböző juhászfortélyokról, hogy érdemes volt azért számar mellett lovagolni.

Mikor a Bodvány partjához értek, feljött a holdvilág, s visszaverődött a fénye a Csorba László nyeregkapájára akasztott új csizma patkóján.

— Ajnye, de takaros csizmát vettél! Hogy volt?

— Biz ennek hat forint volt az ára.

— Én is csizmát akartam venni, de nem találtam kedvemre valót. Add ide, öcsém, megveszem haszonnal.

— Hisz nemsokára itt lesz a kecskeméti vásár, vehet ott kend kedvére valót.

— Azért nem megyek be Kecskemétre. Adok érte hét forintot.

— Nem vagyok én csizmapec! Ha megtetstsz, odaadom az árában barátságból. Majd veszek másikat, most még az öreg is jó.

Kiolvasta a juhász a pénzt, s az új pár csizma átvándorolt a számarra.

Mikor a járásba érve elvált az utjuk, azt mondja az öreg Mudri: Hallod-e László, a kerekdombi hártárba tudok egy szép pár tinót, álmos a gazdájuk.

— Milyen a tájéka?

— Alkalmatos. Holnap este naplemente után ott leszek a kápolna-dombon, gyere oda, majd megbeszéljük. Éjjelre már a dolognak is vége szakadhat.

— No jó, majd meglátom.

— Hát ha valami baj nem lesz, ott leszek bizonyosan. Várlak.

Mikor elvált egymástól a pusztá két disze, hát Csorba László így gondolkozott: ez a betyár valamibe furja a fejét; abból a két tinó meséjéből semmi sincs, nem is vár a Kápolna-dombnál, hanem azért akar oda csalni, hogy ne legyen otthon, mert a mi cserényünk körül nézett már ki holnap éjszakára valamit, vagy engem akar lekötni, hogy össze ne akadjunk. Nem fogsz ki az eszemen öreg betyár, mert kileslek.

Az öreg juhász pedig így gondolkozott: ez a betyár nem jön el a kápolna-dombra, mert tudja, hogy én nem leszek ott. Holnap este már lesni fog. Hát lessen, azt akarom. Hányaveti gulyás, én már megfogtalak, megfizetem a hengegést.

Azzal letért az útról s nemsokára megállt egy vágás mellett. Oda kötötte a számarát egy nyárfához, levágott egypár guzst, azt zsebre dugta, aztán lehuzta a csizmáját s felhuzta a Csorba Lászlótól vett új csizmákat. Merőn nézett egy pontra, fi-

gyelve hallgatózott s amint a keletről közelgő nagy borulat elfődte a holdat, sebes léptekkel eltűnt a sötétségben.

A Bartháék tanyája telkén nagy tábla kukorica mellett pihentek a borjas tehenek. Az öreg Mudri szél ellen menve, odalopózott a kukoricás széléhez, aztán óvatosan haladva, kiért ahhoz az oldalához, ahol az akolban feküdtek a marhák. Akkor leült, elővett a zsebéből néhány követ, rákötötte a sült hal csontját s feldobott egyet a magasba. Nagyot puffant a kő, amint a tanya külső oldalán levő góréra esett. A béres nem hallotta a koppanást, mert úgy aludt, mint a bunda, de meghallották a kutyák. Vakkantva szaladtak a hang felé. Arra a második, meg a harmadik kő is elröpült, de az már nem puffant akkorát, mert a gyöpre esett, ahol kíváncsian kezdték turkálni a kutyák. Ebben a pillanatban kigyóként csuszott az akolhoz a juhász, egy kis borjunak bekötötte a száját a guzszsral s aztán yállára kapva, beugrott a kukoricásba, majd kiérve az árokpartra, még tett néhány lépést, de az országot közepére érve, lehuzta lábáról a csizmát, azután mezítláb futva ment vissza a szamarához. Ott összekötötte a borju lábát, bedugta a legsűrűbb vágásba, aztán felülve a szamárra, kocogott hazafelé.

Alig ért haza, mindjárt ott termett Csorba László. Az a gulyás azt gondolta el magában, hogy a Mudri azért vette meg tőle a csizmát, mert valamiben sántikálni akar vele. Azzal állított hát be, hogy a számadó nem engedi be a kecskeméti vásárra, így hát tegye meg János bácsi azt a barátságot, hogy adja vissza a csizmát. Nagy kérésre, könyörgésre ráállt Mudri János és ezzel is szentebb lett a kölcsönös új barátság.

Mikor a gulyás elment a juhász felhajtotta a birkafalkát a járásba, aztán kerülővel visszahajtotta az országoton a Bartháék tanyája előtt.

Mudri Jánosnak nem volt kalendáriuma, de tudta, hogy másnap a Bartháék tanyájába szokás szerint benéz a csendbiztos. Be is nézett, de nem sokára nála folytatta a látogatást.

— Hol a borju, János?

— Borju? Az anyjánál!

— Ott csak volt. Ne ceremóniázz.

János sehogy sem állt kötélnek, hanem azt mondta, hogy hát majd megnézi Bartháéknál a környülállást, aztán szól a dologhoz.

Ott aztán azt mondta a juhász, hogy akinek szeme van, hát láthatja, hogy a kukoricában járt a tolvaj, mert ott a csizmája nyoma. Ez a nyom nem az ő csizmájáé. Az országoton nem látszik a nyoma, mert ő az éjjel erre legeltetett, elverték a birkák. Hanem látott ő itt az éjszaka valakit. Ne szóljanak semmit, egy kukkot se beszéljenek senkivel, majd éjfélre ő előkeríti a tolvajt. Legyen a biztos ur itt a tanyában, majd ő beszél. Mindössze csak azt kéri, hogy majd ő eljön az éjszaka a kukoricáson keresztül az akol mellé, de mikor ott jár, senki se lássa, senki meg ne szólítsa, a kutyákat is tartsák csendben.

A csendbiztos beleegyezett. Nem adták a hirt tovább, hanem hallgattak. Biztosak voltak benne, hogy ha van kisütni való, azt a Mudri kisüti.

Mikor a nap leszállt, Csorba László egy domb mellől leste a juhászt, de hiába lapult, Mudri János látta, amint lebujt. A juhász egy kis hamvast kötött a derekára, aztán lassan elballagott. Árnyék-

ként követte a gulyás és majd elkacagta magát, mikor arra gondolt, hogy: lám a betyár nem megy a kápolna-dombhoz; tuljártam az eszén; no, most emberére akadt.

A juhász eltűnt a Bartháék kukoricásában.

Mikor benn volt, tele szedte a hamvast kukoricalevelel, aztán kis vártatva a vállára tett hamvassal újra kibukkant s gyorsant elkezdett kocogni a nyárfavágás felé. A gulyás a nyomában. Mikor aztán ott eltűnt, a gulyás egy dombról leste.

A juhász a vágásba bujva elszórta a kukoricalevelet, a hamvast újra a derekához kötötte, aztán odament a borjuhoz. Levette a guzst a szájáról s friss guzst kötött rá, amelynek a levele még nem volt fonnyadt. Azzal aztán kijött s kocogva ment hazafelé. Ekkor már a gulyás nem követte, hanem így gondolkozott: ez a betyár az előbb a hátán hozott Bartháéktól valami lopott jószágot, de nem tudhattam, hogy mit? Most már tudom. Teher nélkül ment haza, borjut kötött le a vágásban.

Mikor a juhász eltűnt, a gulyás a vágás felé tartott s a sűrűben addig hallgatózott, míg szuszogást hallva, ráakadt a borjura.

Még a könyve is kicsordult a nevetéstől. «No vén betyár, most megtréfáltalak. Kócos juhász! Te akarsz a gulyás eszén kifogni?» Kacagva kapta fel a borjut s vitte haza felé.

Mudri János pedig bement Bartháékhoz s azt mondta a csendbiztosnak:

— Tessék elmenni Csorba Lászlóhoz, most nyuza a borjut.

Csorba László el nem tagadhatta, hogy a Bartháék borjuját nyuza, mert rajta kapták, hanem azt mondta, hogy találta. A Mudri János vesztette el.

Erre aztán a csendbiztos kacagta el magát s levettette a gulyással a csizmáját.

— Ennek a hegyes sarku új csizmának a nyomát is Mudri János vesztette el?

A gulyás gondolkozott, azután azt mondta:

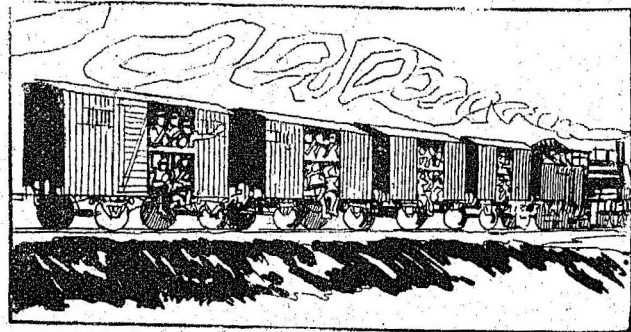
— Az.

Ezt a beszédet a csendbiztos is megsokálta s képen legyintve a gulyást, hajtotta maga előtt.

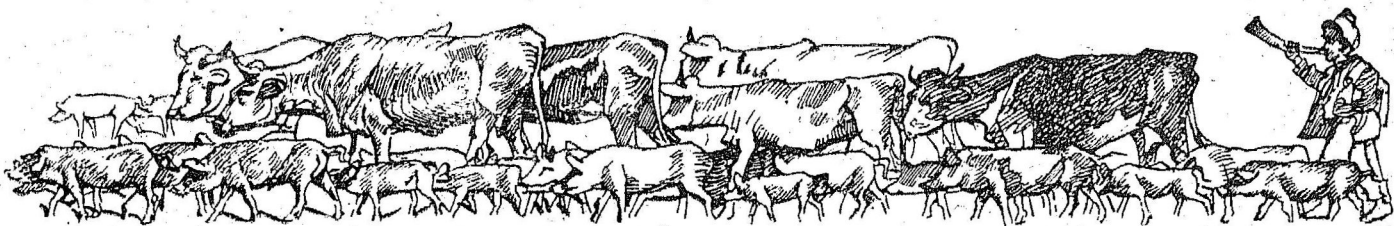
Mikor reggel ballagtak Kecskemét felé, alázatosan köszönt az út mellett legeltető Mudri János, de hogy a jó erkölcsökre intette a csendbiztos, hát büszkén verte a mellét Csorba László felé:

— Nem szoktam földél alatt válogatni másnak az örzetlen jószágát.

A csendbiztos nem értette Mudri szájából ezt a mondást, Csorba László pedig restelte megmagyarázni.

Harctérre vonuló katonák.

Esteledik.

Az öntözőcsatorna és a trágyázás.

Egy világhírű német ujságban láttam megrajzolva művészi kézzel egy rettenetesen kevély földművest, amint büszkén halad az utcán és egy idegen kérdezi, ki ez a kevély ember? Egy helybeli lakos azt mondja, hogy ez az a bizonyos Doppelbauer Szepi nevű gazda, ki azért olyan rátartós, mert neki van a legnagyobb trágyadombja a faluban. Nevetnem kellett az emberi hiúság sikerült kigunyolásán. De azután komolyabban vettem a dolgot. Ez a Doppelbauer Szepi csakugyan büszke lehet a trágyadombjára, mert ez a legfontosabb tényező egyike a gazdaságban. A jó gazda házatájéka, udvara tiszta, ki van söpörve mindennap és az erjedő hulladékot, szemetet a trágyadombra vetik. A rossz gazdának nincs trágyadombja, annak egész háza és családja a szemétben uszók.

Felső-Olaszországban, éppen a Venezia-tartományban, a Piave folyó környékén, ahol most a mi katonáink néznek farkasszemet az ellenséggel, láttam a falvakban, hogy apró talián fiúk karjukon egy csőbörrel, a másik kezükben egy lapátkával és egy csipővassal járták végig az országutakat és szedték össze az utakon maradt állati hulladékokat, az erjedő szemetet. Ez mind a trágyadombra kerül. Ebből lesz a kitűnő földtrágya. Mert minden jó gazdának tudni kell, hogy a földjavítás legjobb eszköze a jó trágyázás. A jó termőföld huszorosával fizet a jó trágyázásért. De amelyik gazda csak kiszarolni tudja a földet, de a föld kiszedett táplálóderejét a trágyázással vissza nem adja, annak földje terméketlen, sivatagtalajjává válik. Holott rendszeres, okos trágyázással, mély szántással a rossz földből is zsíros földet tudunk varázsolni.

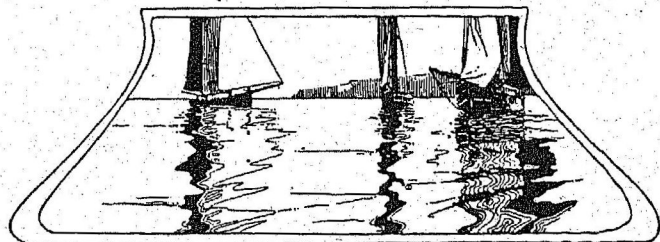
Példa rá Németország, ahol a mezőgazdasági szeszgyárak moslékán százával-ezrével hizlalják a marhákat és ezeknek a hizomaráknak az istállójából oly kitűnő minőségű földjavító trágyát kapnak, hogy még a futóhomokot is termőföldbe teszik, termékenyvé kényszerítik. Ezt a jó példát mi is már eltanultuk a szorgalmas, okos németektől és az ipari szeszgyárak megszüntetésével ma már csak mezőgazdasági szeszgyára adnak engedelmet talajjavítás céljára, tehát a rossz és javításra szoruló földterületeken levő gazdaságoknak.

Ezenfelül már a gazdákat rákapatták a műtrágyázásra is. A gazdasági vegytani tudomány kitudta a földjavítás titkát. Vegyi összetételekből oly trágyát tud előállítani, amelyek rendkívül hatásosak a földjavításra. Csakhogy ez a műtrágya nagyon drága. Sőt a spekuláló kereskedelem ezen a ponton is kizsákmányolni iparkodik a földművelést és így megdrágítja a termelést. Az újabb időben pedig a műtrágyagyárosok valóságos uzsorát üznek. Ez okon már a kormány is kénytelen volt beavatkozni a dologba és állami műtrágyagyárakat állít fel. Elsősorban a kisebb birtokos gazdák trágyaszükségletét elégítik ki ezekből az állami műtrágyagyárakból mérsékelt, méltányos áron. De mégis csak pénzt kell adni a trágyáért, holott a takarékos gazda, ha állatot tart és a házatájékát tisztán tartja, a szobában, a konyhában, az udvarban, az ólak körül minden szemetet összeszed és a trágyadombra veti, sok

pénzt megtakarít. A lakása, udvara tiszta, egészségesebb lesz és ingyenes trágyához jut, mellyel a földjét hizlalhatja, javíthatja. Termését többszörözi.

A földjavítás tényezője az öntözés. Fontos gazdasági érdek az öntözés, az öntözőcsatornák vágása. Valahányszor drága szép hazánk földabroszára tekintek, hálával telik el a lelkem az isteni Gondviselés iránt, amely nekünk nemcsak ezt a gyönyörűséges gabona-termő, aranykalással ékes rónaságot adta, hanem gondoskodott az öntözésükre szükséges csatornázásról is. Ott van a felsőmagyarországi, az úgynevezett Kis Magyar Alföld, a Vág folyton szélesedő és a Dunának Pozsonytól Esztergomig terjedő mindkét partján és a Csallóközben. Öntözi még a Nyitra, a Zsitva, a Rába, a Rábca és az ezekbe torkoló patakok vize.

A Nagy Magyar Alföld pedig a Tisza és a Duna partjai és ezeknek hatalmas mellékfolyóival végig metsett sík területeken valóságos paradicsoma a csatornák hálózatának. Engem egy kiváló földrajzi tudós figyelmeztetett arra, hogy a Sahara sivatag éppen olyan alaku és éppen ilyen kiszáradt tengerfenék, mint a magyar alföldi róna. De mivel nincsen rajta olyan hatalmas öntözőcsatorna, mint a Duna és a Tisza hatalmas mellékfolyóikkal, azért lett belőle homoksisivatag. Egy angol mérnök tervet dolgozott ki, hogy több ezer artézi kutat fúr a Saharán és az így szerzett vízből csinál öntözőcsatornát és megköti a futóhomokot. A mi alföldeink öntözőcsatornáit maga a Teremtő tervezte és nekünk csak az a további feladatunk, hogy jól kihasználjuk és a földeinkre vezessük az öntözővizet. Egy nagyobb terv már készen is van. Ez a híres Hortobágyon keresztül vezetendő csatorna, mely a Tisza felsőfolyásától, a hajlás átmetszésével a Közép-Tiszáig (körülbelül Szolnok alatt) vezetne. Amint ezt nagyban látjuk, akként lehetne kicsinyben, ahol szükség van az állandó öntözésre, egyes községek határaiban ilyen átvágásokkal, patakok, folyócskák összekötésével határöntöző csatornákat építeni. Az ilyen építkezést csak el kell határozni és az árokmetéshez szükséges munkaerőt és költséget előteremteni. A terveket kidolgozzák a kulturmérnökök a földművelési minisztérium utasítása szerint. A csatornákat legtöbb helyen az ingoványok és mélyfekvésű helyekről a víz lecsapolására lehet fölhasználni. Az ilyen vízmentesített terület nemcsak rendes kaszálóvá, legelővé alakítható át, de a természetesre is felhasználható. Több száz hold ilyen vízjárta, mocsaras, ingoványos területet lehet termőfölddé vagy kaszálóvá, rétté tenni célszerű csatornázással.

Beszélő papagályok a budapesti állatkertben.

Törpe hullámos papagály.

A papagályokat színpompás tollazatuk, nagy intelligenciájuk és az a képességük teszi rokonszenvesekké az emberek előtt, hogy megtévesztő hűséggel utánózni tudnak emberi szavakat. Mintegy 400 fajuk él a forró éghajlatú világérszékben s ezekből vagy 140 fajnak Amerika a hazája.

A budapesti állatkertnek, melyet vezetőségének, elsősorban tudós igazgatójának szakértelme és páratlan szorgalma igazán európai színvonalra emelt, a mintegy negyven apró ugynevezett hullámospapagály beszámításával közel száz főnyi papagályállománya van, köztük külön állványon tizenöt nagyságával, pompás, szindus tollazatával és csodálatos beszélőképességével kitűnő nemes papagály. Ezek az anyagilag is nagy értéket tevő madarak jó időben szabad levegőn tartózkodnak a madárház előtt levő téren felállított állványokon, rossz időjárás esetén és télen pedig a madárház tágas középső csarnokában, ahol állandóan sok a látogatójuk, különösen a gyermekek köréből, akik tréfás viselkedésükön és hangosan kiejtett szavaikon sokat mulatnak. Sajnos azonban, hogy a gyermekek közt vásott és rakoncátlan is akad, aki a madarakat megüti, vagy boszantásul egyet ránt a papagály hosszú farkán. Innen van, hogy a jó bánásmódért bámulatosan hálás madarak rendszerint bizalmatlanok a gyermekek iránt.

Általában bámulatos, hogy ezeknek a madaraknak mennyire éles az emlékezőtehetségük. Bántalmazójukat hónapok, sőt évek múlva is felismerik s vele szemben ellenséges viselkedést tanúsítanak. Ám ugyanilyen biztonsággal felismerik azt is, aki valaha jóindulatot mutatott velük szemben, szelíden beszélt hozzájuk, vagy csemegével, gyümölcsöcskével tartotta jól őket.

Ahol ujonnan felfedezett világérszékben az európaiak csak érintkezésbe jutottak a benszülöttekkel, szelidítések alakjában mindenütt megtalálták a papagályt. Mikor Kolumbus Amerikában partraszállt, a benszülött indiánok karjukon pompás, nagy arakkal jöttek a felfedezők elé s s Guiana benszülötteinek gyermekei éppúgy eljátszanak szelidített és emberiszavakat kiejtő papagályokkal, mint ahogy a klasszikus Görögország és Róma főrangú hölgyei tették. Nagy Sándorról pedig ismeretes, hogy a róla elnevezett Sándor-papagályt ő hozta magával Ázsiából.

Itt van például „Buksi“, az állatkert leghatalmasabb, majdnem sasnagyságú papagálya, egy pompás zöldszárnyú ara, sötétvörös mellel és hatalmas, félelmetes csőrrel. Ez, mihelyt engem közeledni lát, sielve lekuszik állványának csucsáról, s lábával eleséges csészéjébe kapaszkodva, fejét hátrafelé felőlgatván, bevárja, míg csőrébe adom a hámozott diót, vagy szőlőérés idején a szőlőszemet. Buksi butuska állat, mert nem tud beszélni, ami szemmeláthatóan rosszul esik neki, miért is mozdulataival ad kifejezést érzelmeinek. Ünnepeken mulatságos a büszkeségét nézni, mert ilyenkor egész töve szőlőt kap, míg a többi csak egy-egy szemet. Buksi ilyenkor felkuszik állványa tetejére s embermódra egyik „kezébe“ fogván a fűrtöt, szemenként elkölti, észrevehető göggel lenézve társait.

Nagyon kedves madár „Rozika“ is, egy vércsenagyságú vörös ara, mely egy zöld katona-arával ül közös állványon. Rozika a hozzáintéztett kérdésre meg tudja mondani, hogy ő „ara“, ha valamit kap, s az szemmeláthatólag izlik neki, arra a kérdésre, hogy az jó-e, kómikus komolysággal azt szokta felelni: „nem!“ — továbbá illedelmesen elköszön evvel a szóval: „pá!“ Rozika rendszerint rálép odatartott ujjamra s karomon át felkuszik vállamra, ahol nagyon szeret üldögelni s csak hosszabb rábeszélésre megy vissza helyére.

A sárgamellű arák családjából való „Alfonz“, egy kékhátú, tréfás hajlamu papagály, „aki“ folyton emberi

szavakat mormol s a gorombáskodástól sem riad vissza, megkérdezvén az állványa előtt áldogálótól: „Mit akarsz?“ — amihez rögtön hozzáteszi: „Nem mégy innen!“ Gyakran mondogatja ezt is: „Szemtelenség!“ s önmagát evvel a szép névvel tünteti ki: „Kutya papagály!“

Igen értékes darabja az állatkertnek egy gyönyörű molukki kakadu. A hatalmas fehér madárnak lángvörös bóbítája van s bizonyára tudja, hogy akkor a legszebb, mikor azt felborzolja, mert ezt gyakran teszi. Igen eleven kedvesen affektáló madár, aki bájos selypítéssel mondja: „Apuska!“ — majd: „Juliska, durák, papagály“, ugrálva számolva: „eins, zwei, drei“ s kigunyolja a tyukot: „kotkodács!“ Felszólításra szépen fűtyül, fel-

„Alfonz“.

„Buksi“.

mászik az ember vállára s a fülébe sug: „Apuska“, továbbá a karra akasztott kampós botot, ha az ember azt mondja neki: „dobd le!“ — csőrével felemeli és eldobja.

A papagályok beszélőképességét — melynek kifejlesztéséhez teljesen felesleges a nyelvfelvágás barbár szokása, mert az e tehetséggel felruházott madár anélkül is megtanul szavakat kiejteni, míg a tehetségtelenen a nyelv felvágása sem segít — különféleképp magyarázzák. Lelkes madárkedvelők erősítgetik, hogy a madár meg is érti, amit mond, míg mások azt állítják, hogy minden madárbeszéd csak értelmetlen szajkózás. Az igazság valószínűleg itt is a középben lesz, mert például a házban tartott papagályok rendszerint egyenként megtanulják a környezetükben élő emberek nevét, s nem volt még rá eset, hogy ilyenkor „személycsere“ fordult volna elő, ami kétségtelenül e madarak nagy intelligenciájáról tesz tanúságot.

A papagályok kivétel nélkül tropikus vagyis forró éghajlatu madarak, s hazájukban a bentszülöttek fogják össze, vagy szedik ki a fészekből, hogy aztán a kikötővárosokban eladják őket a madárkereskedőknek. Rendszerint már itt kezdik őket tanítani, s legübbjük már szelidített állapotban kerül Európába, ahol különben csak ritkán s akkor is csak bizonyos fajok költenek. Egy-egy már beszélő madár ára 100—700 korona volt a háború előtt a fajok különbözősége szerint, de ma fantasztikusan magas, mert a behozatal teljesen szünetel. Az ugynevezett „nyers“ madár ára természetesen kisebb.

Ne mulassza el senki, ha Pestre jön, hogy ellátogasson az állatkertbe, ahol nemcsak a papagályokat láthatja, hanem idegen világrészek sok ritka állatjával is megismerkedhet.

„Rozika“.

INNEN-ONNAN.

Madárember.

Koko, egy szép tarkatollu, beszélő papagály, megszökött a kalitkájából. A nyitott ablakon át lekerült az utcára és nehézkesen, de büszkén ballagott a kövezeten.

Meglátja egy vigan szalonnázó suhanc, nosza a szőkevény után iramodik. Utóléri, de alig nyul feléje, a papagály nagy hirtelenséggel megfordul és rárivall:

— Mit akarsz?

A suhanc meghiökken, a szalonna és a kenyér kiesik a kezéből s ijedten kapja le a süvegét.

— Bocsánat... azt hittem, hogy az ur madár!

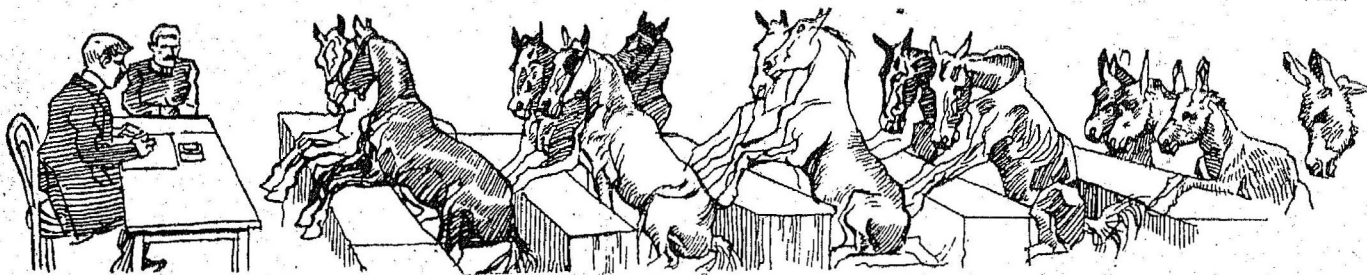
Milyen beszédet ért meg minden ember?

El se gondolnók, úgy-e, pedig úgy van: a jelbeszéd. Igaz, hogy a jelekkel való beszédet ma már csak siketnémák használják, a régiek azonban épp oly tudománynak tartották ezt, mintha valaki négy-öt nyelven tudott volna beszélni. Csodálatos, hogy a művelt ember ezt a tudományt éppen azoktól a népektől tanulták el, akik a műveltség legalacsonyabb fokán állanak, s nyelvük szavakban olyan szegény, hogy még a leg-egyszerűbb gondolatot sem tudják jelek segítségével kifejezni. A vademberek jelei majdnem minden törzsnél egyformák és így az egymástól messze lakó vademberek is megértik egymást. A jelbeszéd Európában sem

ismeretlen. A krónika följegyezte, hogy 1821-ben Nápolyban Ferdinánd király, aki nem tudott olaszul, csakis jellel beszélt alattvalóival. A görögök és rómaiak is jelek segítségével érintkeztek egymással. A római cirкусzban a legyőzött úgy könyörgött kegyelemért, hogy felemelte a mutatóujját; ha a nép hüvelykujját mutatta, az halált, ha pedig két ujját emelte égne, kegyelmet jelentett. A tánc is a jelbeszéd egy neme. A régi ókori felirásokat is a jelbeszéd tudásának alapján fejtették meg.

Keresztül csónakázta az Atlanti Oceánt.

Most aki akarná se tehetné, de 1903-ban egy vállalkozó szellemű német kapitány, a neve Eisenbraun, ezt is megcselekedte. 1903. június hónapban indult el Amerika partjairól és 240 nap múlva el is ért Gibraltárba, mely idő alatt 7000 kilométernél hosszabb utat tett meg. Csónakja kitűnő szerkezetű volt. Ha nagyon haragos volt a tenger, a vízmentes födélzet alá bújt, ha pedig ismét megjuhászodtak a bős elemek, kifeszítette a csónak vitorláit és vigan repült tova a csendes hullámokon. Az éhség többször is elpusztíthatta volna, de közben hajókkal találkozott, akik kisegítették a bajból. Eisenbraun kapitány egyszer már előbb is megkísérelte vakmerő tervét, de akkor csónakja nem volt még olyan kiváló szerkezetű és a vihar visszaverte Amerika partjaira. De nem hagyott fel tervével és 1903-ban keresztül is vitte.

Osfályozzák a lovakat.

Tamás érdemszerzése.

Az iparoslegények egyesületében élénk élet uralkodott. Szép tavaszi vasárnap délután volt. Legtöbbször a kertben a kuglizón szórakoztak, néhányan az ivóban beszélgettek, mások az olvasóteremben az újságokat böngésztek. A nyitott ablakokon friss, illatos levegő áramlott be. Az egyik sarokban egy soványképű legényke olvasott, szerényen meghúzódva, mintha csak kegyelemből ülhetne ottan. Bent az elnöki szobában éppen róla tárgyaltak.

— Mit csinálunk, elnök ur, ezzel a Tamással? — kérdezte az egyesületi gondnok.

— Mióta van itt?

— Vagy negyedéve.

— És fizetett valamit a kosztért meg a szállásért?

— Egy fillért sem. Eleinte segédkezett a ház körül, a kertben, vasárnaponként pedig pincéri teendőket végzett, de most már nem tudok neki munkát adni. S itt nem maradhat, mert ez a többiek költségére megy.

— Igaz, de mi lesz szegényből, ha kiadjuk az útját. Egyébként jóra való fiúnak látszik.

— Majd talál magának helyet, — szólt közbe a pénztáros. — Mi is a mestersege?

— Szücs volna, de nem sokat ért, hozzá, bár négy évig inaskodott.

— Lelkiismeretlen mestere lehetett, hogy ilyesmi is előfordulhat, — méltatlankodott a pénztáros.

— De hányan járnak így! Az atya behozza a fiát a városba, mestersegre adja. A mester azonban gyerekdajkának, cselédnek használja a fiút, aki mást sem csinál, mint sörös üvegeket hord a kocsmából, élelmiszereket szállít talyigán s négy év múltán annyit konyít a mestersegehez, mint első napon. Így tettek Tamással is. Lelkiismeretlen mestere kihasználta, legszebb ideje kárba vesztett s most hasznavehetetlen, szerencsétlen ember — talán egész életére.

— Égbekiáltó visszaélés, — jegyezte meg a pénztáros.

— Persze, hibázott az atya is, amikor idegenbe vitte. Ha falujában hagyja, ma hasznavehető embere volna a társadalomnak. De a falusiak azt hiszik, hogy a városban tejjél-mézzel folyó az élet.

A gondnok türelmetlenül várt a feleletre: mi lesz Tamással?

— Küldje csak ide, — szólt végül az elnök.

Tamás bejött az elnöki szobába. Arcán szomorúság tükröződött, mintha sejtette volna, miért hívatják.

— Még mindig nincs helyed, Tamás? — kérdezte résztvevőn az elnök.

— Helyem volt már öt is, — válaszolt Tamás.

— De alig voltam ott egy napig, elküldtek, mert, hogy az inas többet ért a mestersegehez, mint én.

— Csakhogy így nem maradhatsz örökké. Utána kell nézned, most tavasz van, találsz munkát eleget, ha nem is mestersegedbe vágót.

— El kell mennem? — szólt szinte sirva Tamás.

— Oh, milyen szívesen dolgoznék itten. Nem akarok semmi bért, csak hajlékot és kosztot. Hiába megyek akárhova, nem kapok munkát. Balsors üldöz folyton.

A társaságot mély részvét fogta el. Mit csináljanak ezzel a szerencsétlen ifjával? Tanácstalanul hallgattak, amikor belépett a gondnok.

— Meg van oldva a kérdés, — jelentette — Tamást el fogjuk helyezni.

És elmondta, hogy éppen most jött a hercegek komornyikja, kíséret inasokat keres. Mert, hogy ünnepség lesz a kastélyban a hercegek ezüstlakodalmának alkalmából. Aztán, ha beválik, ott is maradhat. Az éppen Tamásnak való hely.

Nagy örömmel fogadták a hírt s az elnök maga is a komornyik figyelmébe ajánlotta Tamást.

Néhány nap múlva ünnepi díszbe öltözött a hercegi kastély. A kertben száz és száz vendég sétált. Csupa előkelőségek. Szébbnél-szebb arcok, drága ruhák ragyognak szerte. Tamás ott áll a szolgák közt az első sorban s ámulva nézi az előkelő társaságot, mintha a mesék világában volna. Forr a buzgóságtól, hogy ügyes legyen. Azért is áll az első sorban, bár társai, akik hátra szorultak, dühösen taszigálják. Tamás azonban nem törődik velük. Szolgálatra készen tartja a tálcát, melyen finom italok integetnek a vendégek felé. Képzletében már állandó lakójának képzei magát. El fogja nyerni az állást. Igyekszik teljes erejéből, jaj, csak ne érje el a balsorsa megint. Előkelő társaság sétál feléje. Egy hercegnő a mamájával és gavallérjával. Mikor közel érnek, a gavallér int Tamásnak, hogy öntsön a hűsítőből a hölgyeknek. Tamás készségesen előreugrik s önt a poharakba. Egyik társa azonban gonoszszágból meglöki. A pohár felbillen s az ital kifröccsen egyenesen a fiatal hercegnő ruhájára. A gavallér éktelen dühbe gurul s arcucsapja Tamást, ki ijedten hebegi:

— Bocsánatot kérek, de meglöktek.

Ácsorgás élelmiszerért.

A gavallért ez még jobban felingereli s szikrázó szemmel rivall reá:

— Még feleselni mersz, te ökör...

S szinte tombol dühében, egészen eltorzul az arca, mely előbb oly előkelő, finom volt. A fiatal hercegnő félénken rátekin a gavallérjára és elsápadt. Aztán iszonyodva elfordul.

Hogyan jutott ki a kastélyból, Tamás arra már nem emlékezett. Egyszer csak az utcán találta magát. Szeméből kitorlotta a könyvet s elment az egyesületbe. Két hétig még ott maradt. Keresett munkát, de hasztalan. Akkor nyakába vette a világot, hogy elfusson a balsorsa elől.

Nyolc év után a gyógyíthatatlan betegek menhelyén találkozunk vele. Hol járt, mi történt vele azóta? Nem tudták sokáig a kórházban sem. Egyike volt a hozzáférhetetlen betegeknek. Durva, káromkodó természetével közismertté tette magát a kórházban, ahol sok gondot okozott az ápoló nővéreknek. Balsorsát emlegette sokszor s ez oly izgalomba hozta mindig, hogy rohamba esett. Az eskórosok szokása szerint földre vetette magát, harapott, zuzott, aztán kimerülten végigterült a terem padlóján. A nővérek már megszokták, hogy káromkodva, szidalmakkal fogadja őket, ha feléje közelednek. Sokat tanakodtak azon, hogyan szelíthetnék meg az elvadult lelkű beteget. A véletlen segített rajtuk. Új ápolónővér jött a kórházba. Nagy érdeklődéssel fogadták, mert hallották, hogy előkelő, hercegi család sarja. Nagy dolog: otthagyni a kényelmet, pompát s idejönni a durva munkába, amelyért földi hála nem jár. Az új nővér Tamás mellé került.

Mikor először meglátogatta betegét, különös dolog történt: Tamás izgalomba jött. Kimerédtt szemekkel bámult a nőverre, aztán reszketni kezdett, elvágódott az ágyban, majd fölvetette magát, össze-vissza

ugrált, harapott. A nővér nem bírta lefogni. Végre elcsöndesült és elaludt. Másnap nyugodtabb maradt. Nem jött rá a roham. Harmadnap már elbeszélgett. A többiek csodálkozva hallották, hogy Tamás közlékeny lett. Annyira, hogy elbeszélte élete történetét, balsorstól való üldöztetését. Amikor a kastélyban történtek után utra kelt, egy nagy gyárba állott munkásnak. Balsorsa ide is követte. Munkástársai üldözni kezdték jámborsága miatt. Gunyolták, heccelték. Végül beadta a derekát, közéjük állott, cimborájuk lett. Elzüllött. Betegségbe esett, aztán kórházba került. «És mindezt elkerülhettem volna, ha akkor az a gonosz meg nem lők és le nem öntöm a hercegnő ruháját. A balsors... a balsors...» Izgalom fogta el újra. De a nővér megelőzte a bajt:

— És mit szól ahhoz, hogy a maga akkori balcsete valakinek az igazi boldogsága útját mutatta meg?

Tamás értelmetlenül bámult.

— Az a pillanat, amely magát új szenvedésekbe sodorta, valakit kiragadott a ráváró szenvedések közül. Az a hercegnő — én voltam. Akkor abban a pillanatban beleláltam az élet mélységeibe, megiszonyodtam a durvaságoktól s otthagytam vőlegényemet és a világot. Lásd, a Gondviselés utjai. A balsors csak a maga képzeletében élt. Azt hitte: a balsors útjait járja, pedig az érdemszerzés útjain járt.

Tamásnak lelkébe villant ez a gondolat és attól világosan látta életét. Azon naptól kezdve egészen megváltozott. A régi Tamás lett, aki szerényen meghúzódva ült a legényegyesület olvasótermében és mért kevesebb volt a lelki izgalom, ritkábban bántotta az eskór, is. Segíteni azonban nem tudott rajta az orvosok tudománya. Néhány hét múlva meghalt. De csak testileg, lelkét megmentette a véletlen találkozás, amely javára fordította élete egyetlen nagy érdemét.

Patak partján.

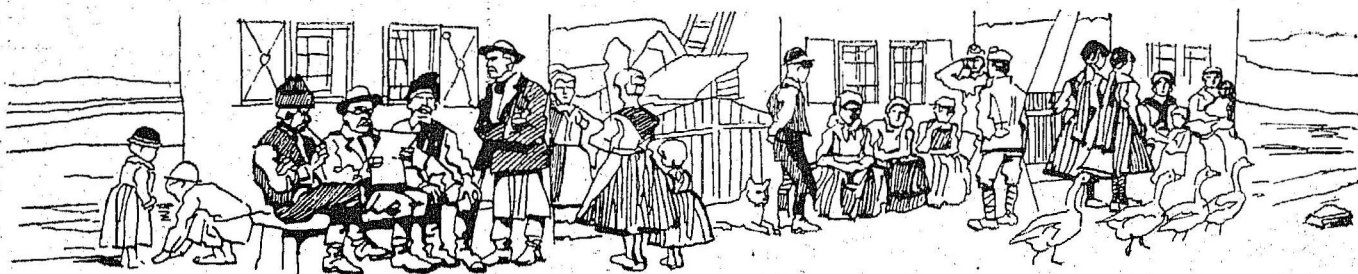
INNEN-ONNAN.

Fogas kérdés.

Egy kicsiny falucska tanítója már 25 év óta tanította a nebulókat. Ebből az alkalomból a község fáklyásmenettel tisztelte meg az érdemes tanítót s amikor az egész község fölállt az iskolaépület előtt, előlépett a bíró, elmondja az üdvözlő beszédet és szavait így végzi:

— A mi mélyen tisztelt kedves tanítónk sokáig éljen!

— De miből? — kérdi hirtelen az ünneplő.

Ünnepnap délután.

Ukránia mezőgazdasága és állattenyésztése.

— Miből várhatunk behozatalt? —

Most, hogy az Ukrániával kötött béke valósággá vált, a középponti hatalmak országainak lakossága fokozott figyelemmel fordul a fiatal köztársaság felé, melynek területe a közelmúltban, mikor még Déloroszország jelentékeny része volt, az «Európa éléskamrája» nevet viselte. A ma megnyilvánuló nagy érdeklődés oka és ez elnevezés alapja közt szoros értelmi kapcsolat van, mert a középponti hatalmak, nevezetesen Németország és a monarchiának Lajtán-tuli része a háború következtében megromlott közéleti mezésünk javulását várják az új állammal kötött békéjük következményeképp.

Azok után, amiket Ukránia mezőgazdaságáról és állattenyésztéséről tudunk, ez a várakozás jogosnak és alaposnak is látszik. Ukránia beleesik a nagy dél-

szőkik 30 C. fokra. Ez a szertelen éghajlat nem ritkán veszélyezteti a termést, úgy, hogy a silány aratás még a föld roppant termékenysége mellett is nem éppen ritkaság. Ezért az egyes, az időjárás viszonyosságainak leginkább kitett vidékeken gabona-termelés helyett inkább rét- és legelőgazdaságot űznek.

Ahol a kenyérmagvak és haszonnövények termelése a főfoglalkozási ág, ott leginkább búzát, rozsot, kölest és lent termel a lakosság. Ezekből a hozadék némely években, amikor a májusi eső nem maradt el s rovarok sem pusztították a vetést, bőséges mennyiséget ér el. Ha azonban ezek a kedvező körülmények nincsenek meg, akkor alig lehet biztosítani a jövő évi vetőmagot.

Hogy Ukrániában a nagyobb földbirtokokon mi-

A szofievkai uradalom egyik része.

oroszság hatalmas területtömbjébe, a híres «steppé»-k vagy puszták országába, mely tájképi különbségét és termékenységet illetőleg annyi hasonlóságot tud felmutatni a mi alföldi pusztáinkkal. Ezek a termékeny területek a bukovinai határtól a Fekete-tenger északi partja mentén a Volgáig terjednek s magukban foglalják a Dnyeper és a Don folyamok iszapöntözött völgyeit. A lakosság — az ugynevezett kisoroszok vagy ukránok — főfoglalkozása a földmívelés és állattenyésztés, de mivel a magasabb kulturájú európai államokkal ellentétben kényelmesebb mezőgazdaságot űz, kézenfekvő, hogy a talaj páratlan termékenységét nem használják ki kellőképp, miért is tekintetben a középponti hatalmak serkentő befolyásától kell várni az ukrán mezőgazdasági termelés fokozását.

Az ukrán mezők termőtalaja elsőrendű, fekete humusz, amely teljesen elvan a trágyázás nélkül. Az éghajlat nagy szélsőségek közt váltakozik, télen hideg, nyáron viszont a hőmérő gyakran árnyékban is fel-

lyen nagystílusú mezőgazdaság és állattenyésztés folyik, azt például a szofievkai uradalom mutatja, amelyről képeink egyet-mást bemutatnak. Az uradalom összes területe 32.000 hektár, amiből 12.000 hektár kenyérmagvakkal és 4000 hektár lucernával van bevetve. Az uradalom állatállománya a harmadik háborús évben 300 ló, 550 szarvasmarha, 250 tevé és 40.000 birka volt. Még nagyoobbszerű az ukrán mezőgazdaságban vezető Faer-Fein-család birkaállománya, mely 250.000 darabból áll.

Az ukrán állattenyésztés a lovat, szarvasmarhát és birkát öleli fel, azonfelül nagyobb számban tartják — különösen az uradalmi gazdaságokban — a tevé, mely a gazdaságban épp oly hasznos igavonónak bizonyult, mint nálunk az ökör. A birkatenyésztés középontja a dnyeprovsvski kerület, amelyben különösen a merinojuh tenyésztését űzik nagy sikerrel, mert a klíma s a különö lucernalegelők rendkívül kedveznek a nemes juh faj tenyésztésének. Az éghajlat itt olyan

Beraktározásra váró juhnyáj.

enyhe, hogy a juhok egész télen át a szabadban legelhetnek. E tájon nem ritkák az olyan juhnyájak, melyek 20—40.000 darabot foglalnak magukban.

A merinojuhok kívül nagyban tenyésztik még a bukkarai vagy asztrakáni juhok, melynek báránya szolgáltatja az úgynevezett perzián- vagy asztrakánprémét. A juhtenyésztésnek az ukrán mezőgazdaság szempontjából azért van óriási jelentősége, mert az ukrán termelő rendszerint ezen hozza be azt a veszteséget, melyet az időjárás bizonytalansága következtében a mezőgazdaságban gyakran elszenved.

Az uralkodó szarvasmarhafaj az ukrániai. Erős testalkatú, izmos állatok, melyeknek munkabírása egyenesen csodálatos. Mivel a tejgazdaság s a melléktermények — sajt, vaj stb. — nyerése itt másodrendű szerepet játszik, a szarvasmarhák legnagyobb részét kihizlalják, aztán husuk kivitelre kerül.

Nagy szerepet játszik különösen a déli fekvésű területekben a tevé, amely kitűnően állja az időjárás viszontagságait s mely itt hű segítőtársa az igásökröknek. A nagyobb uradalomokban 200—300 darabból álló nyájakat is lehet látni.

Fontos ága végül az ukrán állattenyésztésnek a lótenyésztés. Az uralkodó faj a délorosz pusztai ló, mely azonban angol és arabs lovakkal való keresztezés következtében ma már sokat veszített eredeti jellegéből. Az ukrán ló gyors futású és kitartó s rendkívüli szolgálatokat tett a jelen háborúban is.

Ezek tehát az ukrán mezőgazdaság és állattenyésztés főbb termékei s ezekből várhatnak aránylagos behozatalt a megkötött béke következményeképp a középponti hatalmak.

Italtják az uradalom tevéit.

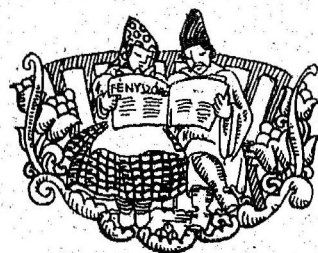
INNEN-ONNAN.

A világítás története.

Már a régi egyiptomi népről tudjuk, hogy volt lámpájuk, ellenben a görögök leginkább fáklyát használtak, melyet a gyertya elődjének tekinthetünk. A görögöknek olajba áztatott forgács vagy szurkos fenyőfa világított. Az olajfa gyümölcséből, az olajbogyóból, amelyet eledelnek is sokféleképpen készítettek, olajat sajtoltak a görögök. Ezt az olajat használták a háziasszonyok a konyhán és ez volt a legfontosabb cikkük, amelyet külső országokba is elszállítottak. De csakhamar a világítóanyagok között találjuk az olajba áztatott lent, fát, káka belét. A viaszot és a földi szurkot is világításra használták föl. A rómaiak, minthogy ezek az anyagok a rendes hőmérsékleten szilárdak, megolvastották, üres nádszálatat töltöttek meg velük, a kákabelet pedig körülöntötték, azután kihűtötték. Ez volt a mi gyertyánk őse. A mindennapi életben azonban többre becsülték az olajlámpát. A lámpa maga agyagból vagy bronzból, ritkábban üvegből vagy alabástromból készült. A lámpaiparon nagyot lendített az a szokás, hogy a halottak mellé lámpát helyeztek, amely azonban mindennapi használatra nem volt alkalmas. A lámpa alakja félgömb volt, talppal vagy anélkül készült. Közepén nyílás volt, amelyen az olajat beöntötték és a tisztítást végezték: az egyik oldalon fül, a másikon 10—12 lyukacska volt a lámpabél számára. A lámpabél eleinte nagyon kezdetleges volt, később azonban aszbesztbelet égettek. A régi világban a rabszolgák naponként lemosták a falakat, mert az akkori világítás nagy füsttel és kórommal járt, azonfelül az egészségnak is ártott, mert a tisztítatlan olaj hatalmas büzt árasztott.

Függő lámpát először az első keresztyények használtak. Ugyancsak ők használták először a viasz- és fagygyugyertyát, az előbbi ma is szükséges kelléke a templomoknak. A XII. század óta az öntött gyertya volt divatban. A gyertyának ma is használt alakjai a mili-, parafin- és a stearingyertya.

A lámpa nagyot tökéletesedett, midőn a régi olaj helyét a petróleumot kezdték használni. Egy francia tudós volt az első, aki a korom és az égésnél keletkezett rossz szag elhárítására a ma lámpaüvegnek nevezett kéményt alkalmazta. Később az egyszerű laposság helyett a körégő volt divatos s ezzel a petróleumlámpa mai alakja már meg is volt. A helyzet természetesen egészen más lett, mikor a gáz- és villanyvilágítást is fölaltatták, ami már sokkal tisztább és gazdaságosabb, mint a petróleumvilágítás.

Vasárnap van ...

Maris szerencsége.

— Elbeszélés. —

(6)

— Jó volt, vitéz bácsi? Egészségére.

Azután odafordult az előbbi beteghez.

— Igazán nem eszik semmit? Ha éhes, kérek tojást a konyhán.

— Nem, köszönöm. Egyet szeretnék csak: ha már nem kellene kinlódni. Ugyse siratna meg senki engemet.

— Hát senkije sincs? Se anyja, se felesége?

— Senkim. És hogy fáj a szívem, mikor látom, a többi katonához hogy jön a családja, rokona, mennyi nyájas szót kapnak és én?...

Marisnak úgy a szívébe nyilallott valami. Szegény ember! Szeliden szólott.

— Azért azt ne mondja, hogy nincs senkije. Mindenkinek van valakije, aki onnan felülről vigyáz rá és gondoskodik róla. Maga most nagyon el van keseredve, el is hiszem, nem jó olyan sokáig ágyban feküdni, de ha meggyógyul, majd másképp lesz minden. Pedig meggyógyul, hisz olyan jó az Isten.

Darvas Nagy András, mert ez volt a sebesült vitéz neve, álmélkodva és jóleső megnyugvással hallgatta Maris egyszerű szavait. Milyen lelkes szeme van ennek a lánynak és milyen szelid a hangja, akár a boldogult édesanyjái.

Fáradtan hunyta le a szemét. Maris azt hitte alszik és úgy lopózott el mellőle lábujjhegyen. Sietett haza. A nagyságáék már előbb elmentek, meggyen már ő is. De olyan furcsán érezte magát, olyan furcsán, hogy a legszívesebben odakuporodott volna az édesanyja mellé és telesírta volna a kötényt nehéz, gördülő könyekkel...

No azután úgy történt, hogy Darvas Nagy András többször is váltott szót Galambos Marissal.

Elérintén csak úgy csendesesen egy-egy szót, de később rákerült a sor Darvas Nagy András katonasorára, eddig való életére, árvaságára, Maris kis falujára, özvegy édesanyjára, apró testvéreire és Darvas Nagy András úgy érezte, hogy Maris szelid hangja minden medicinánál, kötésnél jobban meggyógyítja. Mert a lelkét gyógyítja meg, amely olyan elhagyatott volt és szomorú, most pedig egyre több fakad benne a kikelet szívetderítő virágaiból.

Várnayné is sokszor oda-odament Darvas Nagy András ágyához. Tetszett neki az egyenes szavú, nyílt tekintetű magyar ember, aki szép sorra elmondta neki, hogy nincs senkije ezen a teremtet

világon. De van két dolgos keze, géplakatos mestersege, no meg pár ezer korona vagyona is, mert módos szülőkől származott Darvas Nagy András. Várnayné nagy szeretettel hallgatta és közben valami kedves dologra gondolhatott, mert jóságos mosoly övezte az ajkát...

Márta kisasszony megbetegedett és Maris hosszú ideig nem ment be a kórházba. Megszaporodott a dolog otthon és hát Maris már csak nem bizza másra az ő drágalátos kisasszonykája ápolását! Még a fuvó szélről is óvta Márta kisasszonyt és vigyázott rá, mint a szeme világára. Lassan lábbadozott is már Márta és Maris csillogó szemmel figyelte, milyen jóízűen költi el a Maris-főzte tyuklevest.

Darvas Nagy András ezalatt az idő alatt nagyon rosszul érezte magát. Sehogy sem lelta a helyét és azon kapta magát, hogy mindig csak Maris szelid szemére, csendes hangjára gondol és nagy, szent elhatározás érelődött meg a fejében, meg a szívében. Olyan nagy és olyan szent, hogy Darvas Nagy András még magának is alig-alig merte bevallani...

Egy napon nagy öröm érte. A sebe egészen begyógyult, felkelhetett az ágyból. Semmit se fájt a lába, csak egy cseppet biccentett rá. Bizony, bizony katona többé nem lehet Darvas Nagy András, de az áldott doktor ur jókedvűen biztatta.

— Egyet se busulj, András fiam, olyan helyre magyar lányt kapsz te azért feleségül, aki ezért a biccentésért még jobban fog szeretni téged. Hiszen a hazáért kaptad és ez mutatja, milyen hős katona voltál!

Darvas Nagy András hallotta is, nem is a doktor ur szavát. Csak a tervére gondolt, az ő szép, becsületes tervére és nagyon kívánta, bárcsak vasárnap volna már!...

VIII.

És vasárnap volt. Úgy-e tudjátok, vasárnap milyen más illata van a levegőnek, másforma a bárányfelhők állása is és a nap ünnepi örömmel süti tele a heti munkában, verejtékben megfáradt emberek szívét.

Gyönyörű volt ez a vasárnap délután! Aranyfátyol pihent a budai hegyeken, kósza szellő borzongatta a bokrok zöld levelét, rigó fűtyült a közeli fán és a virágok pompás illata örvendve dicsőítette a Teremtőt.

Várnayék a kertben ültek. A szülők csendesesen beszélgettek, Márta egy könyvben mélyedt el, Piroška Magdusnak és Lacinak mondott mesét a világszép Nádszál kisasszonyról, meg a kacsalábon

forgó tündérpalatáról. Kati szakácsné a konyhaablaknál szunyókált és Maris kis szobájában levelet irt az édesanyjának.

Olyan békés képe volt mindennek, mintha a szélrózsa minden irányában felhangzó ágyudörgés csupán nyomasztó álom volna, amelyből szerencsésen felébredtünk.

De a kertet körülölelő vasrács előtt sebesült katonák járnak, csukaszürke ruhájukon rajta a háboru rozsdás nyoma, sápadtak és fel van kötve a karjuk, fáradtan huzzák a lábukat. Mégis igaz: háboru van, melynek ki tudja, mikor érjük a végét!

... Sápadt arcú, bicegő katona tart a Várnayék háza felé. Két medália is van a mellén, a ruhája háboruviselt. Meg-megáll a rácsos kapuk előtt, olvasgatja a felírásokat. Aggodalmas reménység szorong a szívében, az viszi előre. Szeme ráfeledkezik a köröskörül hajlongó fűszálakra, a virágos bokrokra és csendes öröm deríti a lelkét. Be szép az Uristen világa, be szép!

Most ott áll már Várnayék kapuja előtt. Elolvassa a táblát: Várnay József. Helyben van. Még nem csenget. Pár lépésre ott az egész család. Magdus abban a pillanatban néz feléje.

— Nini, katona bácsi!

Laci is figyel.

— Katona bácsi! Hozzánk jött, katona bácsi? Most már Várnayné is odatekint.

— Ni, András fiam! Hát ugyan mi jóban jár? Laci fürgén nyitja a kaput. Darvas Nagy András belép, illendően köszön, azután folytatja.

— Nagy dologban járok nagyságos asszony, nagyságos uram...

Várnayné biztatja.

— No csak ki vele, fiam, de előbb üljön le, van itt hely magának is: Aztán csak bátran, segítünk a baján, ha lehet.

De Darvas Nagy András csak nem ül le. Kezében tartja a sapkáját és áll feszesen, egyenesen.

— Nagy sor hozott engem ide, ha a szóm nem sértené a nagyságáékat. Arra kérem tisztelettel, adják nekem feleségül Marist. Igaz, hogy sánta vagyok és az is maradok, de...

Dehát Darvas Nagy András nem tudja befejezni a mondkáját. Várnayék nevetése, örvendező felkiáltásai elfojtják a szót a száján. Pedig még el szeretné mondani, hogy ha sánta is, azért ép a szíve és a két dolgos keze el tud tartani egy derék, becsületes asszonyt. De hiába, nem jut szóhoz.

— Mit, a mi Marisunkat akarja elvinni? Nem adjuk ám, — kiált vidáman Piroska.

— Bizony, nem adjuk oda Marist, de ha ő is menni akar, mit tegyünk, nevet Várnay ur.

Várnayné szelíden mosolyog, mint aki tudja, hogy ami most itt történik, annak el kellett következnie a Magasságban lakó bölcs rendelete következtében. Megszólal.

— Tudja mit, édes fiam, kérdezzük meg Maristól, akar-e a maga felesége lenni? Én azt gondolom, akar. Hívjátok csak ide Marist.

Magdus már futna is Marisért, de már jön is. Tálca a kezében, a tálcán szépen elrendezve kenyér, vaj, tejeskávé a csészékben. Az uzsonnát hozza Maris, rendesen, pontosan, ahogy két év óta már megszokta Várnayéknál. Se jobbra, se balra nem néz, óvatosan fogja a nagy tálcát, nehogy egy mákszem kávé is kiömöljön és viszi a kerek asztal felé.

— No, Maris lányom, te ugyan megérezted, hogy vendég jött, mivelhogy már elemőzsiával is szolgálsz, — hangzik fel Várnay nagyságos ur évődő hangja.

Maris rettenve néz szét. Teremtőm! Darvas Nagy András! Hogy kerül ide Darvas Nagy András?

Nagyon elvörösödik Maris, ahogy megpillantja a vendéget, aki őt is illően köszönti. Maris ettől még jobban megzavarodik és a tálcát gyorsan leteszi az asztalra. No, csakhogy ott van, kis hujja majd kiejtette a kezéből. De lám, a nagyságos ur csak folytatja.

— Azután tudod-e, Maris lányom, miért jött ez a becsületes legény?

Maris most már egészen megriad. Honnan tudhatná ő, mit keres náluk Darvas Nagy András? Meg is mondja.

— Nem tudom, nagyságos ur, kérem.

Ejnye, hogy reszket a hangja, már ugyan mitől? És ni, körülötte hogy mosolyog mindenki, Darvas Nagy András pedig úgy néz rá, úgy, olyan szelíden, olyan szívbeli melegséggel, ahogyan ő rá még soha senki sem nézett. Jaj, Istenem, csak ő már mehetne innen, mást se kíván.

Most Várnayné szólal meg, csendesen, szeretettel, mintha csak a tulajdon édes lányához szólna.

— Maris lelkem, — lép oda-hozzá és meágsimogatja az arcát — ez a derék legény azért jött, hogy megkérdezze tőled, akarsz-e a felesége lenni. Hát felelj neki édes lányom a szíved szerint.

Felelni? Az ám, ha az olyan könnyű volna! Mikor hang se akar a torkába jönni!

— No, Maris, felelj hát, — biztatják jobbról is, balról is.

Maris csak áll mereven. Istenem, ezt ő már nem bírja el, ezt a boldogságot. Ez olyan sok, olyan szép, hogy az ég is rögtön leszakad rá, de mindjárt.

Dehát az ég nem szakad le. Maris végre is megembereli magát és fölnezi, egyenesen Darvas Nagy András arcára. Rebbező szempilláját már egy könnycsepp fényesíti és úgy mondja halkán, szinte áhitatosan.

— Felesége leszek. De kérjen meg az édesanyámtól is.

Erre kitört aztán újra az örvendezés, nevetés, jókedv. Darvas Nagy Andrást mindjárt leültették, kapott ő is kávé és vajaskenyeret, meg egy finom szivart, azután megbeszélték, hogy Darvas Nagy András holnap megy a szabókfalvi üdülőbe és mindjárt megkéri özvegy Galambosnéét Marist. Marisnak pedig az egész család örvendő kívánt szerencsét, hogy ilyen jóra való, becsületes, talpig emberlegényt rendelt ki neki a jó Isten. Maris pedig aznap éjjel megint nem aludt, mint akkor, mikor hazulról eljött...

*

Hogy mit szólt özvegy Galambosné, mikor Darvas Nagy András előadta, mi járatban van?

Nem szólt ő egyet se, mert egyszeribe előntötték szemét az örömkönyek, végigbarázdálták ráncos arcát és lehullottak összekulcsolt kezére. Mert Galambosné csak imádkozni tudott most is, mint mindig, ha nagyon nagy szomorúság vagy pedig nagy öröm érte...

Péter-Pál napja van. Izzó aranyrózsák esnek az égből és köröskörül a szabókfalvi határban ing, leng, hajladozik az érett buzakalász-rengeteg. Holnap már kasza alá kerül, de ma még lábön van a bőséges élet. Remek a termés, de el is kél ebben a háborus világban!

Gazduramék, akik itthon vannak, benső megelégedéssel néznek föl az égre, azután a bókóló kalászkra. Méricskélik úgy szemmel, mennyi lesz a tisztfa búza. Nő, lesz bőven, áldott ez a határ, jut is, marad is. Pedig a javát asszonykéz munkálta!

Ünnepre kondul a reggeli harangszó. Ünnepi érzés reszket a levegőben. Az ám, mintha más is volna ma, mint Péter-Pál napja? Galamboséknál példának okáért olyan nagy a sürgés-forgás, mintha lagzira készülődnének.

Jancsi hangja már kora reggel felveri az udvart.

— Mi van ma, mi van ma?

— Mi te? — kötődik vele a szomszéd Juliska a kerítés mellől.

— Maris lakodalma napja. Hát te nem tudod? — botránkozik Jancsi. — Délben esküsznek, délután már táltossal repíti András bácsi Pestre Marist.

Hogyne tudná Juliska! Hisz hetek óta tele a falu Maris szerencséjével. Kicsit fanyalog ugyan egy-némely irigy rózsaszál, hogy így-ugy, nem mind arany, ami fénylik. Oszt sánta is a vőlegény.

Hát igaz, biccent egy kicsit Darvas Nagy András, de azért be dali egy legény! Erős tölgy és ugyan illik melléje Maris szerény, szőke feje, félenk folyondár termete. Szép pár ember, akárki mit mond. Két medália is van a vőlegény mellén, egyik arany, másik ezüst, ez is nagy dicsőség. Azután az állása is pompás, géplakatos. Most, hogy katona már nem lehet a lába miatt, a régi gyárában kapott jó állást, odafönn Pesten, de meg módos is a legény. Odaviszi Marist. Mesterasszony lesz Marisból, no, megérdemli. Jó lány, szép lány, nincs is párja az ő falujok szülöttjének!

... Csupa virág a szabókfalvi fehér-falu templom. Ott van a falu apraja-nagyja, mindenki, aki Marist szereti. Ott vannak Várnayék is Piroskával egyetemben, ott van Kati szakácsné, ott szorong özvegy Galambosné hét gyermekével. A nyolcadik, Maris, ott áll az oltár előtt jövődő ura és parancsolója oldalán. Fehér ruha rajta, fátyol és koszoru a fején, boldog mosoly az ajkán. Szép és szerelmes menyasszony Maris.

Darvas Nagy András kihuzza magát fészesre, délcegre, az ő szemé is nevet a boldogságtól.

A plébános ur adja össze őket. Ott áll és biztatóan néz a mátkapárra, akik most éppen az eskü szavait mondják utána:

... holtomiglan, holtáiglan, Isten engem úgy segítjen.

Egyszerű, szivigható szavak. Hogy kimondják, láthatatlan angyalkezek penditenek meg láthatatlan hurokat az egybegyűlt emberek szívében, csodálatos muzsika zsong és hallatára szerető mosoly ül az ajkakra. Mindenki szeretettel tekint a fiatal párra, akiket így összesodort az élet és mindenki ott tolong körülöttük, hogy egy-két barátságos szót mondjon nekik.

Maris se lát, se hall. A muzsika legszebben az ő szívében zsong, azt hiszi, mindjárt megpattan

tőle. Ismerős arcok bukkanak föl előtte, ismerős hangok érintik a fülét, de ő csak mosolyog, mosolyog boldogan...

Már indulnak is kifelé a templomból. András karonfogja a feleségét, aki erősen hozzásimul az ő élete párjához.

A templomajtóban pillanatra megállanak. Innen, a dombtól belátni az egész határt. Be szép a kis falu, Maris kis faluja! Most itthagya majd, hogy kövesse az ő urát.

Integet a kalásztenger. Dalolnak a madarak. Marisnak tulárad a szíve. Köny ül a szemében, de azért szembe néz a hulló napsugárral. És így indul a legszebb, a legteljesebb élet útjára a legboldogabb mesterasszony a világon, Darvas Andrásné, Galambos Maris.

Vége.

Hazatérés sok év múlva a kis faluba.

INNEN-ONNAN.

Kitűnő ragasztószer.

Törött tárgyak összeragasztására és padlórepedések betömésére nagyon jó a következő szer. Kevés oltatlan meszet ruhába téve, nehogy szemünkbe menjen, jól megtörünk. Ha egészen elporladt, tehéntúróval keverjük el egy régi kanál segítségével, amíg a pépet nem látjuk egészen szürkésnek. Azután frissiben alkalmazuk.

A jószívű Jancsi.

Egy darab kalácsot felejtett a mama az asztalon. Mire eszébe jut és keresi, már nem találja. Megkérdi az ott játszadozó Jancsit:

— Hová lett a kalács az asztalról, Jancsi?

— Oda adtam egy szegény éhes kis fiúnak, édesanyám.

— És ki volt az az éhes kis fiú?

— En, édesanyám.

Kiadó: **A J. Sz. Szövetség sajtó-osztálya.**

Felelős kiadó: **Polgár Pál.**

A szerkesztésért felelős: **Páli Gábor.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 3.

Europa, Irodalmi és nyomdai r.-i. nyomása, Budapest, VI., Ó-utca 12.